

POLEG DAVČNEGA ZNIŽANJA JE MOŽEN TU-DI VOJAŠKI BONUS.

Zagovorniki vojaškega bonusa ostro napadajo Mellona radi njegovega sovrajnega stališča glede na vojaški bonus.

KONGRES UTEGNE GLASOVATI ZA VOJAŠKI BONUS IN DAVČNO ZNIŽANJE.

Washington, D. C. — Veterani iz zadnje svetovne vojne morejo imeti svoj bonus in cela dežela pa davčno znižanje obenem. Tako nam zatrjujejo zagovorniki vojaškega bonusa, ki ostro kritizirajo finančnega ministra Mellona, ker pravi, da bi vojaški bonus pogoltnil skoro ves prebitek vladnih dohodkov in tako onemogočil znižanje deželnih davkov.

Tisti, ki so voditelji v boju za vojaški bonus, nameravajo zahtevati davčno znižanje najmanj za dvesto milijonov dolarjev. Ali lahko pa se zgodi, da bodo odločno zahtevali davčno skrčenje za \$323,000,000, o čemer meni Mellon, da je možno, če ne bo sprejet vojaški bonus.

Senator Hiram Johnson, ki je kandidat za republikansko predsedniško nominacijo, je iz predložitelj Mellonovo stališče. Glede te zadeve je dejal:

“Prepozno je sedaj za odgovorne republikanske voditelje reči, da je vojaški bonus ekonomično nezdav. Republikanska administracija je obvezna za sprejetje primerne odškodninske predloge. In ta obljuba mora biti tudi izpolnjena.”

Zagovorniki vojaškega bonusa niso zadovoljni z Mellonovim predlogom, češ, da je potreben nekakšen ekvivalenčni plačevanje vojaških certifikatov, dozorelih tekom dvajsetih let oddiel, in da bi se izdatki vojaškega bonusa skuli med \$250,000,000 in \$300,000,000 letno v celem dvajsetletnem razdobju.

Kakor je preračunal senatni finančni odsek, bi znašali izdatki prvega leta \$93,440,889, dočim bi znašali povprečno v dobi dvajsetih let manj kakor \$60,000,000 na leto.

Konec dvajsetega leta pa bi ostala še bilanca v znesku po \$2,708,917,811, ki bi naj bila stopnjoma pokrivena v naslednjih dvajsetih letih.

Po preračunu hišnega finančnega odseka pa bi znašali izdatki prvo leto \$74,279,000, a potem pa v dobi dvajsetih let manj kakor \$50,000,000 na leto.

Zagovorniki vojaškega bonusa menijo, da bo kongres postopal zopet na podlagi teorije, češ, da ne bo vojaški bonus delal nobenih preglavic programu za davčno skrčenje, ki ga je predlagal finančni tajnik Mellon, vsaj prvih par let ne. Končno financiranje vojaškega bonusa pa je treba prepustiti bodočnosti. Dejstvo, da so se tajnikovi izvedenci izkazali v premetrivanju o dohodninskih postavah za leto 1921 za jako slabe računarje, stopa zopet v sedanjo situacijo.

Uverjen, da niso preračuni finančnega departmanta popolnoma točni, utegne kongres celo zadevo vzeti v roke, odkloniti \$300,000,000 ali še več od davkov ter obenem sprejeti predloga za vojaški bonus.

Predsednik Coolidge bi zelo rad dognal, kako je bil Mellonov davčni program sprejet v poljedelskih kraljih te dežele, preden izgotovi svoje poslanice do kongresa. Z napetim zanimanjem čakajo v Beli hiši na komentiranje v kmečkem časopisu.

DEČKA NAŠLA DRAGULJEV ZA \$10,000.

Huntington, N. Y. — Dva dečka sta se izšla na obali Huntingtonskega zaliva. Med igranjem nalezila na rjasto cinasto škafijo, v kateri je bilo draguljev za \$10,000. Dragulje je nekdo ukradel iz stanovanja Henry C. Wilsona pred dvema mesecema. Okrade ne je dal dečkoma \$1,000 najslu-

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Demokratje javljajo, da je njihov kandidat za predsednika McAdoo porazil Forda v primarnih konvenčnih volitvah v Južni Dakoti.

Republikanski voditelji si belijo glave, kako bi bilo mogoče znati davke in dati bonus.

Coolidgeova administracija se še ne zanima za pomožno akcijo v prid nemškemu ljudstvu.

Mestni svet v Minneapolisu sprejel resolucijo za unioniziranje industrije.

Inozemstvo.

Izgredi v nemškem parlamentu zavlekli strmoglavljenje Stresemannove vlade.

Civilna vojna v Porenju se nadaljuje; 130 separatistov ubitih v osmih dneh.

Poincare pričel izgubljeni tla. Francosko ljudstvo je že sito njegovih pustolovčin.

MESTNI OČETJE ZA UNIJE.

Mestni svet v Minneapolisu je prvi v Ameriki, ki priporoča unioniziranje industrije.

Minneapolis, Minn. — (Feder. Press.) — Mestni svet v Minneapolisu je soglasno sprejel resolucijo aldermana G. E. Lindstena, ki se glasi:

“Mestni svet svetuje in vzpodbuja krajevne kooperative, zbornice delavskih strokovnih uni, železničarske bratovščine in vse napredne krajevne organizacije, naj skupaj sodelujejo za povzdigo industrije v Minneapolisu s pogojem, da vse industrije v Minneapolisu, obratujejo na temelju unijskih principov.”

To je menda prva resolucija te vrste, ki je bila sprejeta v kakem večjem ameriškem mestu. Večina aldermanov v mestnem svetu so socialisti in farmer-laboriti, toda aldermani nasprotnih strank so tudi glasovali za resolucijo.

STRELJANJE MED DRUŽINAMI.

Chicago, Ill. — Otroci dveh škafskih družin so videli v torek, kako so njihni starši poizkušali izravnavati zakonske spore s samokresi.

Štirje od šestih otrok Paskala Pagana so jokaje zbežali s svojega doma na 930 North Lawrence ave., ko so videli očeta streljati na mater Antonijo Pagano, ker mu je zabranila, da bi govoril z otroci. Ustreljenka je umrla na mestu. Pagano je pobegnil. Žena je bila vložila na sodišču predlog za razporek.

Na 1623 W. Huron street sta stala dva otroka Marije Bulavski v strahu in trepetu, ko je njuna mati oddala dva strela na svojega moža Samuela, ker ji je zagrozil, da jo zapusti. Ena krogla ga je zadela malo nad srem, druga v tilnik. Zdravniki pravijo, da bo umrl.

Marija Bulavski se je hladnokrvno in mirno predala policiji ter dejala, da je njen čin v skladu z ženitno pogodbo.

“Dogovorila sva se,” je dejala, “da mora umreti tisti izmed nas, ki zapusti drugega.”

Marija Bulavski je umorila že petega moža.

ČE NE PLAČAŠ DAVKA, SE NE MOREŠ IGRATI V PITTSBURŠKIH PARKIH.

Pittsburgh, Pa. — Običajni svetnik Garland je predložil mestno odredbo, po kateri bo prepovedano igrati golf ali tenis v javnih parkih vsaki osebi, ki se ne bo mogla izkazati z davčnim potrdilom.

Irski gladovni stavkar umri.

Dublin, 21. nov. — Uradno se poroča, da je Dennis Barry, republikanski gladovni stavkar, umrl po petintridesetih dneh gladovne stavitki, toda vlada pravi, da ne sprejema svojega stališča in ne podeli rebelom svobode.

M'ADOO PORAZIL FORDA V OKRAJNIM KONVENČNIH VOLITVAH.

Senator Hiram Johnson in predsednik Coolidge tekmuje za priporočanje na republikanskih okrajnih konvencijah.

KMEČKO-DELAVSKA STRANKA ODOBRILA FORDA V DVEH OKRAJH.

Sioux Falls, S. D. — Slajno zmago za pristaše Williama G. McAdooja je naznanil državni demokratski načelnik W. W. Howes na podlagi volitvenih izidov z okrajnih konvencij, ki so se vršile po celi državi v torek.

“Izidi iz devetnajstih okrajev, predstavljajočih 23,82 glasov, zagotavljajo zmago Williamu G. McAdooju v boljšem razmerju kakor 2 proti 1,” je rekel načelnik Howes.

V isti uri sta izdala F. H. Hilbrandt iz Watertowna in Eric Ellifson iz Sioux Fallsa, ki sta voditelja v boju za pridobitev Fordovih delegatov, izjavo, v kateri trdita, da so se štirje okraji izjavili za Forda. Ti delegatje bodo na državni konvenciji predstavljali približno kakih 8,000 glasov.

Demokratski shodi so nasprotno imenovali neobvezne delegate, dasi je več okrajev predložilo posebno naročila svojim predstavnikom.

Okraja Tripp in Hamline, ki predstavljata za državno konvencijo kakih 1,700 glasov, sta obvezala vsak svojo delegacijo za Forda.

Demokratje in pristaši kmečko-delavske stranke v okraju Codington so se oddelili za Forda.

Posamični izidi na republikanskih okrajnih konvencijah so pokazali, da se je večina konvencij, na katerih je šlo za delegate, ki so za Johnsona, in za one, ki se potegujejo za Coolidgea, poslala neobvezne delegate na državno konvencijo.

Trije okraji, med katerimi sta dva največjih enot, so odobrili Johnsonovo kandidacijo, in v šestih drugih okrajih je bilo naročeno delegatom, naj se potegujejo za državne uradnike, ki so delovali za californijskega senatorja po celi državi v zadnjih treh letih.

Na konvencijah kmečko-delavske stranke je bila odobrena Fordova kandidatura v dveh okrajih.

Nedokončani posli treh strank pridejo na vrsto na državnih predlagalnih konvencijah, ki se bodo vse vršile dne 4. decembra v Pierru.

DRŽAVA PLAČA BONUS 1,000 VETERANOM NA DAN.

Springfield, Ill. — Tisoč čakov vojaškega bonusa gre sedaj vsak dan po pošti do illinojskih doslužnih vojakov, kakor je to izjavil v tore državni blagajnik Russel. Dosedaj so že izplačane terjatve do št. 85,402. Najzadnja prošnja, ki je prišla v roke tozadevnemu odboru, je dobila številko 137,474. Nekaj zadnjih terjatev je bilo izplačanih pred zgodnjimi, to pa radi nerednosti v vlaganju tozadevnih prošenj.

SVETOVNI PARLAMENT ZA ŽENSKO.

Washington, D. C. — Odsek za posvetovanje z zastopniki drugih dežel o tem, kako ustanoviti mednarodni parlament za ženske, parlament, ki bi naj presojal probleme, tjkajče se ženskega sveta, je imenovala narodna ženska stranka z go. O. H. P. Belmont na čelu. Kakor pričakujejo, se prične v teku enega leta parlamentove seje, ki se bodo vršile v Washingtonu.

Volitve v Danzigu.

Danzig, 21. nov. — Volilni rezultat v Danzigu je sledeči: 33 nacionalistov, 30 socialistov, 15 centristov, 11 komunistov in 5 Poljakov. Druge stranke imajo 26 mandatorov.

TAKO SE FARBA LJUDSTVO.

Washington, D. C. — (Fed. Press.) — “Labor”, uradno glasilo železničarskih organizacij, poroča o dvojni propagandi, katero vodijo kralji železnice. Ena propaganda je za javnost, druga pa za delničarje. V propagandi za javnost jokajo kralji železnice o slabih dohodkih, delničarjem pa pripovedujejo, da niso bile železnice še nikdar tako na dobrem kot so danes. Dvojna propaganda znači, da se kralji železnice zopet pripravljajo na veliko odiranje ljudstva.

POINCARE JE PRIČEL SLABETI.

Zmerni francoski elementi uvidevajo, da vlada tira Francijo v propast. Nacionalisti napadajo Poincareja, ker je popustil na pram Angliji.

Pariz, 21. nov. — Poincare je te dni postal tačča ljutih napadov od vseh strani. Skrajni nacionalisti ga napadajo, ker je odstopil od napovedanih sankcij proti Nemčiji in ga imenujejo slabša; na drugi strani ga napadajo zmerni stranke in levčarji radi njegove poruske politike.

“Intransigent” se peni jezo radi Poincarejeve kapitulacije. “Ali bomo vedno samo mi dajali koncesije?” vprašuje list in nadaljuje: “Akeja, akeja! Mi hočemo akeje, ne pa govorov!”

Konservativni “Journal des Debats” svari nacionaliste, da s silo se ne bo nič doseglo. Ta list piše: “Prihod francoske armade v Berlin bi bila dobra predstava za keno, toda pomagati nam ne bo nič kakor ni pomagala Franciji Napoleonova osvoboditev Moskve. Napoleon ni mogel iztrjati vojne odškodnine. Mi je tudi ne bomo z armadami.”

Poslanec Meyer, župan v Havru, je dejal večerj v zbornici: “Vlada vara francosko ljudstvo s številkanmi o stroških okupacije Ruha. Okupacija stane v resnici do danes šest milijard frankov. Vlada se ne upa povedati tega in navaja dvajsetkrat nižje številke.”

Polagoma se menje francoskega ljudstva obrača proti nacionalistom. Invazija Porurja ne vleče več kot je vlekla prve mesece. Celo poluradni “Temps” vprašuje danes vlado, če ima kak pravi program.

VSAKA OSEBA V ZDRUŽENIH DRŽAVAH DA \$36 NA LETO ZA JAVNE URADNIKE.

Washington, D. C. — Povprečno da vsaka oseba, pa naj je to možki, ženska ali otrok, na leto \$65 za vladne izdatke. Po \$35 od tega denarja pride na vsako osebo za uradniške plače, kakor se glasi poročilo odbora za narodno industrijsko konferenco.

Pečaje se z obsegom in visokostjo naših davkov pravi poročilo:

“Javna plačilna lista vključuje okoli 3,400,000 oseb. Vseh enajst delavcev v starosti nad 16 let je držalo po enega javnega uslužbenca.

“Skupni davki, plačani l. 1922, v Združenih državah, so znašali v celem \$7,061,000,000.

“To je skoro 12.1 odstotka narodnih dohodkov. Vsaka oseba, pa naj bo to možki, ženska ali otrok, je plačala po \$64.63.”

DEKLICA, ŠE NE STARA 14 LET, DOBILA 15 LET ZAPORA.

Cedar Rapids, Ia. — Freida Denton, ki še ni stara 14 let, je bila obsojena na petnajst let zapora v Rockwell City, ker je ponarejala čke. Kakor je sporočeno, je priznala, da je izdajala ničvredne čke raznim škafskim trgovcem.

VREME.

Chicago in okolice: V petek oblačno in mizlo. Severni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 50, najnižja 35. Sonce izide ob 6:47, zaide ob 4:23.

Izgredi v nemškem parlamentu.

Seja, na kateri je imela biti strmoglavljena Stresemannova vlada, odložena na danes. Izgredi so nastali radi policije v zborničnem posopju. Civilna vojna v Porenju je vedno bolj krvava; 130 separatistov ubitih v osmih dneh. Francozi zasegli Stinnesove premogovnike in odredili, da se rudarji vrnejo na delo.

Berlin, 21. nov. — Seja nemškega parlamenta, ki je bil odložen večerj zjutraj, se je razbila pozno popoldne, ne da bi bili poslanci glasovali o nezaupnici napram Stresemannovi vladi. Prihodnja seja se vrši jutri.

Parlament je bil sklican na zahtevo socialistov, komunistov in demokratov, ki so se sešli s trdnim namenom, da strmoglavijo Stresemannovo vlado. Na dnevnem redu so bili trije predlogi, da se izreče nezaupnica Stresemannu. Predno pa je prišlo do glasovanja, so v zbornici izbruhli veliki nemiri in izgredi radi policijske garde, ki je zasedla hodnike, zastražila vhode in celo obkrožila ministrske sedelje. Policaji o bili oboroženi s puškami in bajoneti.

Komunisti so takoj protestirali proti policiji v parlamentu in zahtevali, da se mora odstraniti. Zbornični predsednik Loebe je odgovoril, da je zato pozval policijo, ker je prejel informacije, da se pletejo atentati na Stresemanna in življenja drugih ministrov so v nevarnosti; policija ima nalogo čuvati ministre.

Ta izjava je povzročila ogorčenje na levi in sledila je silna rabuka. Komunisti so kričali in ponovno zahtevali, da se mora policija odstraniti iz zbornice. Ker se vihar ni hotel politi je predsednik zaključil sejo in nasnanil, da se zborovanje nadaljuje v četrtek.

Življenje Stresemannove vlade je bilo torej podaljšano za dva dni. Kakor poročajo, je Stresemann naredil načrt za takojšnji razpust parlamenta in uvedbo triumvirata po načnu v starem Rimu. Triumviri (vlada treh mož) bodo vladali toliko časa, da se izvolijo nov parlament. Na predsednika Eberta se izvršuje močan pritisk, da privoli v diktaturo te vrste.

Berlin, 21. nov. — Porenjski separatisti so večerj napadli Mainz in okupirali mestno hišo, kakor javljajo iz Dusseldorfa.

Separatistično gibanje v Porenju postaja vsak dan bolj nasilno in krvavo. Pri vpadih v vasi, izgredih in bitkah zadnjih osem dni v okrožju Siebengebirga (Sedmih gor) med Bonom in Coblenzem je bilo ubitih 130 separatistov. Na kmetih imajo separatisti najmanj sreče; porenjski kmetje so trdoreh, ki se na streti izlepa. Največ krvi je poteklo v vasi Honef na obali Rine, južno od Koenigs-wintera, katero so republikani napadli dvakrat v teku zadnjega tedna. Vaščani so odbili oba napada, pobili 70 separatistov in ujeli 50, katere so prepodili iz Porenja v neokupirano Nemčijo, kjer so bili val aretirani. Okrog 4000 separatistov—in 5000 lojalistov je neprenehoma v boju.

Kakor poročajo iz Frankfurta, so separatistične čete okupirale večidel bavarskega Palatinata s pomočjo Francozov. V Neustadtu sta bila ubita dva separatista. General Demotte, francoski poveljnik, je bil ranjen.

(Dalje na 3. strani.)

SUHAČI BI RADI \$40,000,000 ZA OSUŠITEV TE DEŽELE.

Washington, D. C. — Kakor poročajo zvezni prohibični uradniki, bodo prohibične oblasti zahtevale od kongresa okoli \$40,000,000 za uveljavljanje prohibične postavbe med fiskalnim letom 1924-1925. V preračunu je postavka v znesku po \$9,250,000 za uveljavljanje prohibičnih postav in dodatna vsota \$28,500,000 za raztegnitev obrežne straže. Prohibični urad bi tudi zahteval \$1,250,000 za uveljavljanje protinar-kotičnih postav.

Washington, D. C. — Kakor poročajo zvezni prohibični uradniki, bodo prohibične oblasti zahtevale od kongresa okoli \$40,000,000 za uveljavljanje prohibične postavbe med fiskalnim letom 1924-1925. V preračunu je postavka v znesku po \$9,250,000 za uveljavljanje prohibičnih postav in dodatna vsota \$28,500,000 za raztegnitev obrežne straže. Prohibični urad bi tudi zahteval \$1,250,000 za uveljavljanje protinar-kotičnih postav.

Napad na gen. Callesa v Mehiki.

Mexico City, 21. nov. — Ko se je danes zjutraj ustavil vlak v Apizacu, država Puebla, je bilo oddanih več strelav v voz, v katerem je bil predsedniški kandidat delavske stranke general Calles. Nihče ni bil zadet.

KAJ SO NAREDILI FRANCOZI IZ PORURJA.

Nekdaj najproduktivnejši kraj v Evropi je danes puščava, v kateri strda na smrt štiri milijona ljudi.

Berlin, 21. nov. — (Iz poročila H. K. Modervella, škafski “Daily News”) — Poruska dolina, nekdanj najproduktivnejši kraj v Evropi, kjer je več tovarn in premogovnikov stlačenih skupaj kakor kje drugje na svetu, je danes puščava, v kateri štiri milijone ljudi bije obupen boj s splošno lakoto. To je rezultat francoske invazije in desetmesečne okupacije.

Človek, ki poseti ta kraj, se mora pripraviti na vse, tudi na smrt — kakor da gre v kak afriški ali indijski džungel, v katerem divje zveri bijejo najrditejši boj za obstanek. Tako je človeku — kateremu je bil ta kraj znan iz prejšnjih časov — kakor da pride na velikanako pokopališče še živih mrličev.

Nekdo je bila ta dolina pokrita z večnim oblakom dima, ki se je valil iz tisočernih dimnikov tovarn in rudnikov. Danes je vedra; dima ni več. Tovarne so mrtve in veliki plavži, ki so se prej odražali alvo od s dimom nasičenega ozračja, so zdaj črni.

Trgovina je mrtva. Prodajalnice so zaprte, okna zabita z železnimi oknicami, vrata pa s omrežjem. Okrog kolodvorov in po ulicah se vlečejo velike množice ljudi. Na vsakem večjem trgu je “črna borza”. Tam Nemci kupujejo franke, s katerimi si morajo plačati vožnjo po železnici; Francozi ne vzamejo drugega denarja kot franke. Tam je tudi “tatinski trg”. Tatovi se zbirajo odprto in prodajajo žepne ure, čevlje, klobuke, cigarete in vse, kar se da ukrasti.

Vsak čas vidiš trume brezposelnih delavcev, ki korakajo v popolnem redu in pejoje narodne in mednarodne rebelne pesmi. Delavci so vedno organizirani, pa naj bodo na zboru, pohodu ali pri demonstracijah — in vedno pojejo, čeprav so izstradani in raztrgani. Za hip je tišina — ali nenkrat se sliši krič. Policija je napadla demonstrante. Vpiti, kletve, šunder, ropot in nato pridrvi francoski oklopni avtomobil, počijo strelji nad glavami in zopet je vse tiho, le “črni borzijani” in tatovi prodajajo svoje blago. To se ponavlja vsak dan.

Policija se redkokdaj prikaže iz svojih skritih kotov. Če naletiš na policista, ti pove, da “že dolgo ni bilo nobenih nemirov” — dasi so bili pred pol ure. Spopadi s policijo se vrše vsak dan in prav go tovo vsako noč. Vsak dan je kdo ubit, vsak čas toliko in toliko ranjenih. Prebivalci ne smejo vedeti koliko je policajev ubitih. Če pa pogledaš po dolgi vrsti prodajalnic v Dusseldorfu, Essenu ali kje drugje in vidiš vsa okna in praznoto v prodajalnah, lahko uganeš, da je policija brez moči.

To je slika današnjega Porurja dva meseca po končani pasivni resistenci, ko večina napol izstradanega prebivalstva čaka splošnega glada.

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
 LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
 Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.
 Naročnina: Zedinjena država (zven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 na tri mesece, in na inozemstvo \$8.00.
 Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
 2687-89 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.
"THE ENLIGHTENMENT"
 Organ of the Slovene National Benefit Society.
 Owned by the Slovene National Benefit Society.
 Advertising rates on agreement.
 Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.
 "MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v kletkuju n. pr. (Nov. 30-23) poleg vsakega imena na naslova pomeni da vam je s tem dnem potekla naročnina. Ponovite jo pravčasno, da se vam ne ustavi list.

ZNIZANJE DAVKOV.

Zakladniški tajnik Mellon priporoča, da se znižajo direktni davki na velike dohodke in nadprofit. To naj po njegovem mnenju in priporočilu izvrši bodoči kongres. Najnovejše vesti in Washingtona poročajo, da se predsednik Coolidge strinja s tako davčno revizijo, med voditelji republikanske stranke je pa po Mellonu priporočena davčna revizija napravila strah, ker se boje, da davčna revizija, kot jo priporoča Mellon, še bolj omaje vrste republikanskih volilcev in povzroči, da pride še večje številno republikancev v kongres, ki so le po imenu republikanci, v srcu so pa "radikalci".

Nas ne zanima veliko, kako sodijo voditelji republikanske stranke o priporočeni davčni reviziji, ampak za nas je veliko bolj važno vprašanje, komu bo koristila davčna revizija, ako bo tako izvršena, kot priporoča zakladniški tajnik.

Zakladniški tajnik ni naklonjen vojaški nagradi, kakor niso za vojaško nagrado privatni velekapitalistični interesi. To je tako znano, da to pesem že čivkajo yrabci po strelah. Ako se znižajo direktni davki na velike dohodke in nadprofit, ne bo denarja za izplačilo vojaške nagrade. Ako pa kongres vseeno sprejme postavbo za izplačilo vojaške nagrade, tedaj bo moral naložiti druge davke, ako zniža direktne davke na velike dohodke in nadprofit. V tem slučaju bodo vstali gotovi "ljudski prijatelji" in svetovali, da se naj naloži nedirekten davek. To pomeni z drugimi besedami, ako bodo dosluženi vojaki iz zadnje vojne prejeli nagrado, jo bodo plačali iz svojega žepa.

To je en vzrok, da zakladniški tajnik prihaja s čudno davčno revizijo ob času, ko je najmanj na mestu.

Zakladniški tajnik je v svojem privatnem življenju vsestranski privatni podjetnik. Mellonova družina ima svoje ogromno premoženje naloženo v najrazličnejših industrijskih in finančnih podjetjih.

Ako se znižajo direktni davki na velike dohodke in nadprofit, bodo velekapitalisti imeli še večji profit in njih gospodarska in politična moč se bo še bolj povečala. Povečala se ne bo le gospodarska in politična moč ameriških velekapitalistov, gospodarsko in politično bodo pojačani, ampak vsi mednarodni velekapitalisti, ki vlagajo svoj denar v ameriška podjetja.

Javna tajnost je, da v ameriških podjetjih ni naložen samo denar ameriških velekapitalistov. V ameriških podjetjih je celo naložen denar evropskih kraljev in cesarjev. Ob času vojne so nekateri listi naglašali, da imajo nemški cesar in njegovi sorodniki naložen denar v ameriških podjetjih in da je treba taka podjetja zapleniti. Stvar se je seveda izravnala na drug način, kajti kadar kralji ali drugi kronani vladarji pridejo v tako stisko, tedaj se najdejo slavnati možje, ki se predstavijo kot lastniki čelnic in obveznic, da se tako ohrani nedotaknjeno premoženje kronanega vladarja, ako pride v nevarnost. Taki slavnati možje ostanejo lastniki po imenu, dokler ne mine nevarnost.

Umislimo si, da je mogoče nemški cesar igral tudi tako ulogo, ko je prišlo njegovo premoženje v Ameriki v nevarnost. Kaj sledi, ako se sprejme Mellonova davčna reforma? Ako ima bivši nemški cesar res naloženega kaj denarja v ameriških podjetjih, tedaj se bo njegov dobiček povečal, ako se odpravi direktni davek na velike dohodke in nadprofit velikih korporacij, vojaki pa ne dobe nagrade, ki so se bojevali in tvegali svoje življenje za odpravo kajzerjeve avtokracije.

Ako nima nemški cesar nič naloženega denarja v ameriških podjetjih, ga imajo prav zanesljivo drugi evropski knezi in kralji. In kako pridejo ameriški vojaki do tega, da ne dobe nagrade, ki so se bojevali, kot se je pripovedovalo na vseh vogalih in v časnikih, za vpostavitev demokracije po vsem svetu, nasprotno se pa kronanim evropskim vladarjem, torej tujcemcem najslabeje vrste, kajti kronani vladarji so glavni nasprotniki demokracije, povišajo dohodki, ako imajo denar naložen v ameriških industrijskih ali bančnih korporacijah? Ako bi ne bilo nobene druge krivice, ki govori proti Mellonovi davčni reformi, je ta krivica tako velika, da bodoči kongres zavrne Mellonovo priporočilo o davčni reviziji, pa se naj predsednik Coolidge strinja ali ne z njo.

Mellonova davčna revizija se ima izvršiti na škodo ameriškega ljudstva in na korist peščice izredno bogatih ljudi, ki lahko plačajo dvakrat tako visoke davke, kot jih plačujejo zdaj in zato taka davčna revizija ni priporočljiva. Kolikor prej se zavrne Mellonov načrt za davčno revizijo, toliko bolje za ameriško ljudstvo.

SLIKE IZ NASELBIN.

Cleveland, Ohio. — Občinstvo v Clevelandu in okolici je vabljeno, da poseti koncert pevskega zbora "Zarja", ki se vrši v nedeljo, dne 25. t. m., v Božeglavovi dvorani. Pričetek točno ob 7:30 zvečer.

Pevski zbor "Zarja" je odsek tukajšnjega socialističnega kluba, s katerim deluje roko v roki, prvi na kulturnem in drugi na političnem polju. Ker je namen in cilj socialistične organizacije, se mi ne zdi potrebno na tem mestu obširneje razlagati, to je imel in ima vsakdo priliko slišati dan za dnem, kdor ne sedi na ušesih.

Zelzel bi le omeniti, da se rojaki premalo zanimajo za organizacije, ki delujejo njim v prid. Samo jadrkovanje in kritiziranje ne izpremeni položaja, niti ne izboljša razmer. Manj besed in več dela, to bi moralo biti naše geslo. Klub št. 27 obdržava po dve seji na mesec, in sicer drugo in četrto nedeljo v mesecu v prostorih S. N. D. Priliko za pristop ima vsaka znajočja oseba, ki se strinja s socialističnimi idejami ter ima voljo do dela in agitacije. Pri tej priliki vabim rojake obojega spola, kateri imajo zmožnost in veselje do petja, da pristopijo v krog "Zarje". Po koncertu imate najlepšo priliko, ko pričnemo z učenjem novih pesmi. — A. K.

San Francisco, Cal. — Z veseljem sem čitala dopis iz San Franciscosa od rojaka P. Kurnika. Kar je napisal on, je vse približno resnica. Da, še veliko več je, kot dopisovalec piše, da se nahaja med nami veliko ljudi, ki se ponašajo, da so "smart", a pripravili jih pa ne bod nobenim pogojem, da bi pristopili v naš klub "Slovenijo". Raje se iz naše komaj začete male organizacije brijajo badekte, češ, kaj boste vi a tistim napredovali in tako naprej...

Toda s tem še ni rečeno, da bi nas oplašili, pa če še tako natolcujejo. Splašiti se ne damo, ker ni nobenega zavračanja v klubu. Tudi našemu pevskemu zboru se nekateri posmehujejo. Po mojem mnenju, ako znamo za našega pevovodjo prav zapeti, je tudi zanje prav. Ako pa je kateri zmožen boljše zapeti, naj pristopi takoj. Drage volje bo sprejel, med pevski zbor, najsi bo možki ali ženska.

Prosila bi vas torej še enkrat, da pazno prečitate dopis, ki ga je pisal rojak v št. 262 Prosvete. Uverili se boste, da je resnica.

Vabim Slovence in Hrvatce, da pristopite v naš izobraževalni klub "Slovenijo", posebno zdaj, ko so dolgi večeri in imate na razpolago dosti knjig, da se boste zabavali z lepim čitvom. Veliko bi še imela povedati, pa naj se raje oglasi kateri drug rojak, ki še bolj zmožen pisave. — Članica kluba.

San Francisco, Cal. — Kalifornija je postala pravi paradiz brezposelnih in lačnih delavcev. Ljudje trumoma prihajajo v Kalifornijo, družbe na debelo odslavljajo, da je pričakovati prave mizerije, če se to zimo v San Franciscu. Skladišča so napolnjena, valed tega imajo toliko več prilike izstradati proletarijat tekom zime do kosti, da ne bo delal brutalnemu kapitalizmu preglavice poleti.

Vreme imamo krasno in toplo jesen. Kaj pomagajo vse stokrat opisane palme iz solne Kalifornije, rože, ako delavci umirajo od glada. Treba je stvar razumeti in jo analizirati, da javnost spozna notranje razmere države, da namenjenci sem prej premislijo, predno potrošijo zadnji prihranek za potne stroške.

Da so moji podatki dejstveni, naj služi v dokaz spodnje pismo, ki je bilo poslano na tukajšnji "Daily News" dne 5. novembra t. l. Pismo glasi:

"Moja žena je potrla duševno in telesno. Otroci so raztrgani. Znozel bom. Ali naj trpiva in strdava še dalje z najinima otrokoma? Z ženo sva sklenila, da vsi odidemo tja, kjer nam ne more nič škodovati. Trudni smo. Pravice še dolgo ni več s siromaki. Ko smo rekli zadnji "goodbye" temu svetu, pomnite, da smo tako storili, ker nam je bila odklonjena pravica do življenja."

Pismo poslal na mr. Bradyja, o-krajnega odvjetnika, ki je obljubil takojšnjo pomoč, menda zato, ker je bilo ravno pred "irsko revolucijo" (volitvami). Mr. Brady je bil naš kandidat za ponovno izvolitev. Bil je izvoljen s veliko večino nad onim delavskim nasprotnikom Pickertom, ki je leta 1916 poslal v dosmrtno ječo dobroznega delavskega boritelja Toma Mooneyja in Billingsa. Volitve so končale in ostalo je vse po starem, da so ostali možje, ki imajo težko prisluzeni denar, izmozgan iz delavskih kosti, na razpolago, da porazijo delavskega kandidata. "Daily News" je deloval s dušo in telesom, da se čez 12 let spremeni mestna administracija. Ko je to opazil "San Francisco Examiner", dobroznani kapitalistični dnevnik, da delavci morda zmagojajo, je napel vse žile, da ostane pri starem. Ravno tako je delal njegov sosed "Chronicle". Delavce naj se nikar ne pritožuje, ako mu pada policijski kol po glavi, kadar vpraša za večjo plačo in izboljšanje delovnega položaja, saj je sam tako izvolil. Kdor podpira nazadnjaške liste škoduje sebi in drugim. "Call and Post", tudi Hearstov papir, je silno hvallil in vabil ljudi v Kalifornijo pri njegovem uredniškem članku ob 73. obletnici vstopa Kalifornije v Unijo. Vsak je dobrodošel in počuti se kot doma.

To je kapitalistična reklama in zato imamo toliko brezposelnih ter lačnih delavcev vsako simo v Kaliforniji. Ako pogledaš na Howard St. med Tretjo in Četrto ulico, kjer se nahajajo one smrdljive delavske prodajalnice, opaziš tisoče napol mrtvih obrazov brezposelnih, ki čakajo na delo. Delovne ure pa se zdaljujejo iz osmih na devet do 13 ur na dan. To je prosperiteta?

Največ delavcev, ki pridejo v mesto, išče delo v takozvanem Waterfrontu, kakor sem še pred nedavnim omenil v Prosveti. Ali kdor hoče delati na pristanišču ob obali, mora biti priden in v žepu mora nositi skebsko knjigo "Blue Book", to je člansko knjigo kapitalistične unije.

Ako kateri rojakov namerava iti za delom v Kalifornijo, naj dobro premisli, kaj dela, kajti tu v San Franciscu je mnogo brezposelnih, da je zlasti tujemu človeku težko dobiti delo. Nikar se ne ozičajmo na poročila kapitalističnih iatov, ki so nas že tolikokrat prevrvala. — P. E. Kurnik.

Clinton, Ind. — Že dolgo se nisem oglašil in še zdaj nimam poročati posebnega. Tu je prišlo veliko premogarjev ob delo. Osem do deset rudnikov obratuje po dva do tri dni na teden, a drugi so popolnoma prenehali. V času smo, ko je pred duri sima in prava uganja mja, od kje pa zdaj dobijo premog. S čim pa zdaj obratujejo tovarne?

Ozrimo se malo nazaj, kako je bilo leta 1919, ko smo šli premogari na stavko z zahtevo za 60-odstotno povišanje. Tistikrat so bile po časopisih polne kolone umetno spisane tarmanje, da bodo ljudje smrznili, če rudarji ne gredo na delo. Premogarski baroni so takrat najbolje občutili, ker so imeli obilo naročil. Ali kaj so naredili? K vladu so se zatekli in ona se je ponižala pred baroni. Izdana je bila sodnijska prepoved proti rudarjem. Lewis sam se je očitno ustrašil, pa je preklical stavko.

Danes ni stavke, a premogari se vseeno brez dela. Samo v Clintonu, Ind. je 2500 rudarjev brez dela, če ne še več. Tiste čase, ko so bili premogari na stavki dvanajst tednov, so dvorane kar zapirali; danes ni tako. Tovarniška industrija ima dosti manj brezposelnih kakor premogarska. Ne vem torej razloga, zakaj bi rovi ne obratovali. Nekateri pravijo, da so železniški magnati krivi, a drugi, da podjetniki dobijo dosti cenejši premog iz neunijskih premogovnikov, in zato obratujejo neunijska rudnišča najbolje. Toda če primerjamo z letom 1919, ni tu krivda. Takrat so premog iz neunijskih rudnikov prodajali po ravno isti ceno kot iz unijskih. Zakaj bi ga torej v letu 1923, ne mogli.

Krivda je v glavnem, da so naši baroni vedno bolj organizirani in združeni. Oni mislijo dač naprej, prav dobro vidijo, kako bo spomlad. Vedeli bodo paš lepo govoriti našim zastopnikom, kakoršen je Lewis. Vse se združuje proti nam, zato, delavci, združimo se tudi mi, saj nas je veliko več kot naših izkoriščevalcev. Organizirajmo se politično in posvojimo seje socialističnih klubov, da se pogovarjamo o našem položaju. Ako se sami ne bomo organizirali in prišli

na sled našim nasprotnikom, nam nihče drugi ne bo pomagal.

Rojaki, ki se niste politično organizirali, pridite na našo klubovo sejo, ki se vrši vsako četrto nedeljo v mesecu pri sodrugu Johnu Juvancu, 1135 Anderson St. Ne imajte praznih izgovorov. Na svidenje na prihodnji seji 25. novembra. — Anton Mravljje.

Springfield, Ill. — Kakor sem že enkrat poročal v Prosveti, bo slovensko pevsko društvo "Naprej" v Springfieldu priredilo koncertno veselico dne 29. novembra, to je na Zahvalni dan (Thanksgiving) v Carpenter dvorani na Sedmi in Adams cesti. Povabljeni so Slovenci in vsi, ki so ljubitelji slovenskega pevstva. Društvo v Livingstonu, katero bo zapelo:

1. Svoboda: "Črna noč duhove krije",
 2. "Mi vstajamo" in
 3. "Deklica in metulj".
- Dobili smo tudi odgovor iz Carlinville, da se gotovo udeležijo naše veselice, ni pa nam znano, katere pesmi bodo zapeli. Ravnotako je z nemškimi pevskimi društvi. Slov. pevsko društvo v Springfieldu bo zapelo:

1. "Delavski pozdrav",
2. "Pod oknom" in
3. "Delavsko himno".

Nastopili bodo igralci na citre iz Girarda in bodo igrali vsakovrstne komade.

Koncert prične ob treh popoldne, po koncertu pa je prosta zabava. Igrala bo izvrstna unijaka godba. Vstopnina je za moške 50c, ženske v spremstvu možkih so vstopnine proste, samo pa plačajo po 25 centov.

Uljudno so vabljeni vsi Jugoslovani iz Springfielda kakor iz bližnjih naselbin Auburna in Virdena, da nas posetijo na veselici. — Frank Krmelj.

Poročila iz Jugoslavije.

Od naših stalnih poročevalcev.

1. nov. 1923. — Proti nasilju nad našimi rojaki v Primorju je skoro cela Slovenija protestirala. Vsi večji kraji so imeli svoja protestna zborovanja in udeležba je bila povsod obilna in so bile zastopane vse stranke, razun nekaterih malih. Dasi je italijanska vlada dekret o dvojezičnih časopisih valed tega, ker je uvidela, da s tem nikamor ne pride, preklicala, je pa še ostal zloglasni Gentilijev zakon, ki bo vrge naš jezik popolnoma iz ondotnih šol. Že sedaj pripovedujejo, da poučujejo naš jezik samo tri ure na teden, in to v krajih, kjer živijo Jugoslovani kompaktno že iz starih časov, torej povsod po vsem Primorju. Ali ni to nezaljšana krivica, ki se godi našemu ljudstvu pod Italijo? Zahtevati moramo, da nam vrne naše šole, katerih nas je oropala.

V finančnem odboru so pričeli z razpravo o proračunu za l. 1923-1924. Skupna vsota državnih izdatkov znaša 10 milijard, 344 milijonov dinarjev. Isto znaša tudi skupna vsota državnih dohodkov. Od proračuna za preteklo leto je letošnji za 3,409,053,136 Din. večji. Samo zakon o uradništvu in vojni izkazuje za l. 1923-24 potrebo nad 500 milj. din. Za železniške proge, ki se imajo graditi, pa 350 milj. dinarjev; za izvršitev zakona o izrednih kreditih 800 milj. Din., za zakon o oboroževanju vojske 150 milj. Din., itd. Dohodke pa bo vlada pokrila s 500% povišanim davkom na zemljišča in 30% na ostale neposredne davke. Pa tudi s monopolskimi dohodki, ki bodo znašali nad 2 1/2 milijarde upa finančni minister precej dobiti. Od trošarin (užitnin) pa pričakuje 600 milj. Din. Carinski dohodki pa so predvidni na nad poldrugo milijardo Din. — Po ministrom proračunu bodo dohodki pokrili stroške. Samo če bo res?

Zopet nekaj govore o razpustu narodne skupščine in o novih volitvah. To je valed kadar pride vlada v težek položaj, da si ne ve pomagati iz zagate. Tudi med pristajši Radića se širi prepričanje, naj bi šli njegovi poslanci v Belgard in predložili tam v narodni skupščini svoje težnje.

Med radikali in klerikalci se vrši hud boj. Poročali smo zadnjič, da so radikali kupili klerikalnega poslanca Siftarja. Sedaj pa piše omenjeni poslanec v "Prekmurskih novinah", da vse to ni res, da bi prestopil, a da so ga radikali le vabili, a on je njihovo ponudbo odbil. Zadeva še sedaj ni povsem jasna.

V Mariboru se je zgodila v sredo zjutraj velika železniška nesreča, ki je imela razun velike materialne škode k sreči le malo žrtev. Ko je premikal tov. vlak, se je

zaletel vanj brzovlak, ki pripeljal iz Budapešte. Valed silnega sunka sta se zaletela stroja drug v drugega in več vozov obeh vlakov je bilo vrženih s tira. Zelo je poškodovan prvi voz brzovlaka in trije vozovi tovornega. Poškodovanih je pet oseb, in sicer 2 težko, en karjač brzovlaka in strojevodja tovornega vlaka. Smrtnih žrtev ni bilo.

Letos imamo prav lepo in prijetno jesen kakor malokdaj v tem času. Vsi pozna jezenski pridelek so še davno pod streho in so zelo lepo dozoreli. Tudi ozimna se zelo lepo obrašča. Listje z dreves je deloma že odpadlo in vse kaže, da senoko slika, samo toplo je, kot spomladi. Da bi le dolgo tako ostalo.

Prejšnji teden so pričele zopet izhajati "Delavske Novice", katere so po volitvah zaspale. Izdaja jih Vladislav Fabjančič, bivši komunistični poslanec.

Valed skrajno težkih razmer, ki vladajo v Nemčiji, se je pričelo vračati v domovino mnogo naših ljudi, ki so zaposleni širom Nemčije, ponajveč v rudnikih na Westfalskem, posebno oni, ki so naš državljani.

Naša država bo prihodnje leto izvozila valed dobre letine 300,000 kg tobaka.

Preporod ruskega poljedelstva.

New York. (Jugoslovanski oddelek F. L. I. S.) Dasi rusko poljedelstvo še od daleč ne dosega predvojnega pridelka, vendar se začnajo pojavljati znaki, da se vrača nazaj kot faktor v svetovni trgovini poljedelskih produktov; do tega zaključka prihaja poljedelski department Zdrn. drar na podlagi posebne raziskave e ruskih razmerah. Najpomembnejše dejstvo, ki označuje ruski gospodarski preporod je po mnenju departamenta okoliščina, da se je za letošnjo letino zasejalo za 15 do 20 odstotkov več zemlje kot lani.

Pred vojno je Rusija izvažala velike količine žita, oljnih tropin in drugih poljedelskih pridelkov. Ta trgovina je bila malone popolnoma prekinjena, in druge delele, ki pridelujejo čez svojo domsko potrebo, so bila poklicana, da zalagajo ta primanjkljaj. Združene države, Kanada, Argentina in Avstralija so povečale površino svojih žitnišč in dasi so Združene države zopet nekoliko skrčile površino žitnih nasevov, je ta-le v Kanadi in Argentini še vedno narasla.

Rusija, ki se prizadeva doseči predvojno produkcijo, je dosedaj izvozila še male količine žita, ali mašinerija za rokovanje večje trgovine se postopoma vzpostavlja. Sovjetska vlada je z uvozniki v Nemčiji, Avstriji, Danskii, Angliji in Norveški sklenila dogovore, ki ustanavljajo trgovske zveze, načine plačila in prometne olajšave. Svrha teh dogovorov je zlasti ta, da se Rusija zalaga v inozemskimi poljedelskimi stroji in drugimi potrebščinami, ki naj omogočajo preporod ruskega poljedelstva, v zameno za žito in druge surove pridelke. Kakor rečeno, se je letos povprečno zasejalo za 15 do 20 odstotkov več zemlje v vsem ozemlju Federativnih sovjetskih republik, vtevisi Ukrajino; v nekaterih izmed ukrajev, kjer je vladala lakota, znaša ta povišek od 30 do 35 odst. Vremenske razmere pa so skrčile letošnji pridelek za akter nekoliko pod povprečni pridelek l. 1922, in skupna letina bo letos približno enaka kot lani.

Rušija v Rusiji in Ukrajini so lani znašala skupaj približno 46 milijonov akrov v primeri s 63 milijoni akrov pred vojno. Pšenična polja l. 1922 so znašala približno 22,400,000 akrov nasproti 14,500,000 pred vojno. Te številke kažejo, da je Rusija še vedno jako oddaljena od predvojnega obdelovanja, ali okoliščina, da se je letos površina usevov povečala za 20 odst., pomenja po mnenju poljedelskega departamenta, da se je storil korak naprej v vzpostavljenju predvojnih razmer.

Okoliščina, da se je rž bolj približala predvojnemu obdelovanju kot pšenica, se razlaga iz dejstva, da so pred vojno pridelovali pšenico večinoma na veleposrstvih; po razkosanju veleposrstev so kmetje povečali naseve rži na račun pšenice.

Ali valed, kaj se tvoje deček tako rad potopa z drugimi dečki in uganja rame "porednosti"? Odgovor na to in mnoge uganje v obznanju otrok najdeš v knjigi "Zakon biogenetike". Ktere dobiš pri Književni matici SPT.

Delavske novice.

(Federated Press.)

Povprečna mezda v Illinoisu.
Chicago, Ill. — Kakor je razvidno iz oktobrskega poročila delavskega departmanta za državo Illinois, znaša povprečna tedenska meza v tej državi za tovarniške delavce \$30.78, za delavce pa \$24. Ampak ta meza ni splošno veljavna, saj se nanaša le na 233,404 delavce in 43,103 delavke v gotovinskih industrijah. Splošna povprečna tedenska meza v oktobru je bila \$26.42.

Stavbiniški delavci v New Yorku.

New York, N. Y. — Svet stavbiniških unij v New Yorku je predložil zahtevati en dolar dnevne meze, oziroma \$11 minimalne dnevne meze za vseh 100,000 delavcev, ki so zaposleni v stavbiniških delih. Zahteva bo predložena 1. januarja, ko poteče stara mezna pogodba. Nekateri stavbiniški delavci n. pr. zidarji, imajo že danes \$12 dnevne meze.

42-letnica A. F. of L.

Washington, D. C. — Dne 15. novembra so bile raz oken glavne stane Ameriške delavske federacije razbočene zastave v znak, da je bila tega dne federacija stara 42 let. Ustanovljena se je v Pittsburghu leta 1881.

Prvo ime organizacije je bilo Federation of Organized Trades and Labor Unions of the United States and Canada. In štela je 32,000 članov ob rojstvu.

Velik uspeh farmarskega-delavskega kandidata.

Cincinnati, O. — Alfred M. Henderson, kandidat Farmer-Labor party za šolskega odbornika v Cincinnatiju, je dobil pri zadnjih volitvah 6. novembra 2,999 glasov, njegov nasprotnik pa 3,159. Henderson je torej ostal v manjšini le za 160 glasov.

Rudarska konvencija v Taylorville.

Taylorville, Ill. — Konvencija podokrožne rudarske organizacije št. 5 v distriktu št. 12 (Illinois) je bila zaključena 17. novembra. Delegatje so sprejeli sledeče važne zaključke:

Eksekutiva mora sprejeti nazaj Alexandra Howata v Kansasu.

Predsedniku se ima odvzeti oblast, da lahko imenuje organizatorje in druge potovalne uradnike unije. Vsi taki uradniki se imajo izvoliti od članstva.

Apel na predsednika Združenih držav, da pomilosti vse politične jetnike.

Združene države naj priznajo vlado Sovjetske Rusije.

Šesturni delavnik in pet dni dela v tednu za vse leto v premo-govnikih.

Unija naj preišče zadevo od-stavljenja okrožnih odbornikov v 26. distriktju (Nova Škotija, Kanada).

Vse te in še mnoge druge za-ključke predlože delegatje ome-đene predokrožja mednarodni-rudarski konvenciji, ki se vrši meseca januarja v Indianapolisu.

IZGREDI V NEMŠKI ZBOR.

NICI.

(Nadaljevanje s prve strani.)

Veljnik v Palatinatu, je takoj po-lasil ultimatum županu, grozeč z ostrimi kaznimi, ako ne bodo mo-rile ubiti separatistov takoj pri-jeti in izročni Francozom.

Mesta Maikammer, Odernheim in Ebenkoben so najprvo obkolile francoske alžirske čete, nakar so separatisti vkorakali v mesta in jih seveda z lahkoto osvojili. Se-paratisti so naznanili prebivalcem, da je ves Palatinat skupiran in potem so razglasili obsedno sta-nje.

Berlin, 21. nov. — V Liegnitzu, Slezijski, so večerj divjali živežni izgredi. Policija je streljala na brezposelne delavce. Dve osebi sta bili ubiti in mnogo ranjenih. Med mrtvimi je tudi en policaj.

Duesseldorf, Porenje, 21. nov. — Francozi so večerj zasegli Stine-sore premo-govnike v Westhausu in v sporazumu z delavskim sve-tom. Zasegli so pet premo-govni-kov in odredili, da rudarji prično z delom v četrti pod vodstvom francoskih inženirjev. Ta korak Francozov in pa dejstvo, da so nemški rudarji pripravljali delati pod francosko direktivo, je strel-zilo porurske industriale in čuje-se, da se v četrti vrnejo v Duesseldorf in obnove pogajanja s Francozi.

Delavci brez delavskega časa plaja je kakor vojak brez puške.

Razne vesti.

AMERIŠKA MIROVNA NA-GRADA.

New York, N. Y. — Dne 15. novembra opolnoči je bila zaklju-čena tekma za razpisano mirovno nagrado v znesku po \$100,000. Edward W. Bok je je razpisal za najpraktičnejši načrt, po katerem bi lahko Združene države so-delovale z drugimi narodi v pri-zadevanju za vzpostavitev in o-hranitev svetovnega miru.

Načrti so prihajali neprestano, odkar je bila nagrada razpisana dne 2. julija letos. Med tem časom so bili sporočeni pogoji za dosego nagrade 200,000 posameznim osebam. Nadalje so jih pri-občili razni listi, in razširili jih je kooperativni svet 88 važnih narodnih zvez, katerih skupno članstvo šteje 43 milijonov oseb.

Za ameriško mirovno nagrado je bilo predloženih 22,163 načrtov. V zadnjih par dneh pred za-ključkom določene dobe za tekmo je prišlo na sto in sto načrtov to-zadevnemu odboru v roke. Čeprav so mogli le ameriški držav-ljani stopiti v to tekmo, so ven-dar prišli načrti iz dežel celega sveta, iz Brazilije, Japonske, Ki-tajske, Kanade, Grške, Anglije, Indije, Italije, Nemčije, Romun-ske, Švice, Francije, Bolivije, Av-strije, Urugvaja, Estonije, Mehi-ke, Poljske, Čehoslovake.

Bržko se porotni odbor odloči za najboljši načrt, dobi njegov avtor znesek po \$50,000. Drugih \$50,000 pa mu bo izplačanih, če in kadar odobri tisti načrt senat Združenih držav, ali če in kadar se porotni odbor odloči zanj na podlagi splošnega ljudskega odo-brenja.

BURNS SNUJE NOV UDAREC.

Chicago, Ill. — Zelo pametno je pripomniti, da namerava zvezni pravosodni departament predlo-žiti prihodnjemu kongresu, ki se skoro snide na zasedanje, Sterlin-govo zakonsko osnovo, po kateri bi naj dobilo ameriško ljudstvo stalno protivstajno postavto za mirne čase, in predlogo za regi-stracijo vseh inozemcev v času, ko preti kmetom te dežele popol-no razsulo, in ko se industrija ze-lo naglo bliža prepadu splošne depresije, ki je povzročila v do-bi 1920-21 toliko nesreče. O pro-tivstajni predlogi pravi William J. Burns, da bo, če sprejeta, na-redila newyorško pristanišče pre-majhno za vse potrebne ladje, ki bodo odvažale inozemske rdeč-karje v njihove rojstne kraje. Po razredno zavedni pameti Burnso-vi morajo kapitalisti-že vnaprej gledati na to, da si preskrbe o-rodje za zadušitev delavske ne-zadovoljnosti, še preden se eko-nomične razmere tako poslabšajo, da stopijo ameriški delavci v od-prto revolto.

Kapitalisti snujejo, kako je razvidno iz Burnsovega pisma, ki je bilo namenjeno le stoodstot-nim delavskim sovražnikom, sil-no zaroto proti delavstvu.

Da se delavstvo natančneje so-znani z novo protidelavsko za-rotto, je preskrbel delavski o-brambni svet dva najboljših go-vornikov v Ameriki, in sicer Wm. Z. Fosterja pa Scotta Nearinga. Tadvta bosta v svojih govorih raz-motrivala to zadevo. Foster bo govoril po naslednjem redu v na-slednjih mestih: Worcester, Mas-sachusetts, dne 24. novembra; Brockton, Mass., dne 25. novem-bra popoldne; New Bedford, Mass., dne 25. novembra zvečer; Providence, R. I., dne 26. novem-bra; New York-City dne 27. no-vembra; Philadelphia, Pa., dne 28. novembra; Newark, N. J., dne 30. novembra. V drugih mestih bo govoril Foster pozneje.

Scott Nearingovi shodi so dolo-ženi za Zeigler, Ill.; Milwaukee, Wis.; Toledo, Ohio; Cleveland, O.; Youngstown, O., v mesecu decembru in v St. Paulu, Minne-sopolis in glavnih mestih na vzhod-u pa v prvih tednih po Novem letu.

ZA DEBISOVO HIŠO.

Indianapolis, Ind. — Odbor za Debsovo hišo je pred nekajimi dnevi razposlal na vsa država 8. N. P. J. v Združenih državah o-krožnico, v kateri prosi člane o-menjene slovenske podporne or-ganizacije za tozadevne prispev-ke. Prve društvo, ki se je odzva-lo temu apelu, je bilo društvo št. 198, iz Willarda, Wis. Člani tega društva so poslali \$6. Društvo št. 92 iz Franklina, Kans., je posla-lo pet dolarjev. Društvo št. 343 iz Hendersonville, Pa., je pa po-slalo \$14.

ŽENSKA NEEDINE GLEDE AMENDMENTA ZA ENA-KOPRAVNOST.

Washington, D. C. — Med se-demnajstimi narodnimi organiza-cijami, zastopanimi v skupnem ženskem kongresnem odbeku, jih bo nasprotovalo enajst temu, da bi senator Curtis in poslanec An-thony v imenu narodne ženske stranke uvedla na prihodnjem kongresnem zasedanju zakonsko osnovo za enakopravnost.

Mednarodno sodišče in pa na-rodni amendment za otroško delo, obe ti predlogi bosta dobile so-glasno podpiranje.

Med drugimi predlogami, ki so jih odobrile mnoge organizacije in ki so vključene v legislativni program tega odbeka, je ona za zvezni vzgojni departament, na-dalje ona za vladno pomoč državam za telesno vzgojo, potem ona za zvezno socijalno higijenično po-stavo, enotna poročna in razpo-ročna postava in pa amendment ki velemasarski kontrolni postavi, amendment, po katerem bi bila zopet dana zvezni kupijski ko-misiji pravica do preiskav. Ta pravica je sedaj v rokah polje-delskega tajnika.

COOLIDGE ZA STROŽJE PRI-SELNIŠKE OMEJITVE.

Washington, D. C. — Predsed-nik je v pondeljek odobril zakon-sko osnovo, ki jo je izdelal kon-gresnik Albert Johnson iz države Washington. Predloga naj tvori amendment k priselniški postavi. Kakor pravijo, pojde kot admini-stracijska predloga pred senat.

Po novi predlogi bodo prisel-niške kvote določane na podlagi ljudskega štetja iz leta 1890, na-mesto po onem iz l. 1910. In pri-puščena bosta dva odstotka na-mesto sedanjih treh.

Število inozemskih priseljen-cev, pripuščenih po sedanjih pri-selniški postavi, znaša okoli 330,000, dočim bo po predlagani za-konski osnovi za 10,000 manjše. Ta postava bi zelo hudo prizade-la balkanske države in južno Ev-ropo sploh. In val izseljevanja bi bil potem prenesen k plemenom, o katerih mislijo, da so priklad-nejša ameriškemu državljanstvu.

Nova zakonska osnova vključu-je tudi točke za izbirno imigra-cijo, ki jo smatra zlasti delavski minister Davis za skrajno važno zadevo.

Pogoj za priselitev bo to, da se bo moral vsak izseljenec podvre-žiti strogi preiskavi glede na zna-čaj pa umsko in telesno sposob-nost, preden mu bo potrdil ame-riški konzul v tujini potni list. Preiskave bodo vodili izvedenci priselniškega urada, ki bodo na-stavljani po vseh glavnih prista-niških v starem svetu.

Predlagana zakonska osnova bo določala kar najstrožje kazni za kršitve postav.

Zelo močno bodo predelane do-ložbe za pomoščake. Svobodnine, ki so jih doslej uživali pomošča-ki, so imelo zelo številne kršitve postav za posledice, kakor poroča delavski departament. Po sedanjih določbah jim je dovoljeno ostati po šestdeset dni z ladjo v ameriških lukah. Tako so mogli dobiti pomoščaki dopust po šest-deset dni od strani priselniških uradnikov, se porazgubiti po Ame-riki in se naseliti za stalno v tej deželi.

OSEMNAJSTKRAT PORO-ČEN.

Juneau, Alaska. — Policijski nadzornik B. Swennes iz Port-landa, Ore., je odšel v terek od-tukaj s Haroldom Steenom, ali Walterjem J. Harmonom, ki je obdolžen ponarejanja čekov. Swennes je dejal, da se je Steen že osemnajstkrat oženil. Navadno se je oženil z dekleti v odgovor-nih trgovskih službah ter jih iz-rabljal v to, da je laže uganjal svoje sleparije s ponarejenimi in ničvrednimi čeki.

Zamorska republika v krelu oktopusa.

Monrovia, Liberija. — Edina republika v Afriki, neodvisna in zamorska republika Liberija je na robu propada. Republika umira v obfodu angleških in francoskih kolonij, ki jo stikajo od treh strani in pod pritiskom mednarod-nih bankirjev. Anglija kontrolira plovbo, Francija kontrolira kabel in brezžični brczvaj, ameriški ban-kiirji pa kontrolirajo njene finan-ce. Vsi zunanji dohodki republike so v rokah mednarodnega oskrb-ništva. Liberija je bankrotirala že pred par leti in zdaj živi od mili-leti svojih upnikov.

KOKOS ENESLA DVE JAJCI V ENI LUPINI.

Chicago, Ill. — Berta je koka dakala pred nekajimi dnevi ta-ko naglas in tako dolgo, da so si vsi sosedi zamažili ušesa.

Zapustila je kokošnjak ter ja-la po svoje dopovedovati, da je naredila nekaj posebnega tisto jutro.

Mrs. Edward Deming, ki je lastnica stare Berte, jo je sicer že večkrat ališala, kako se baha vse-lej svetu, kadar znese jajce, ali tako pa še ne nikoli popreje.

Zato je odhitela h gnašdu v ko-košnjak ter se uverila, da je Ber-ta znesla nekaj izrednega. V gnaš-du je bilo jajce, dolgo več kakor devet palcev — velikansko delo za vsako kokoš. To je bila jajčja lupina, v kateri je bilo dvoje ja-jec.

Znanstveniki, perutinarji in ja-jčni isvalenci so prihiteli gle-dat izredno jajce, ki pa je že iz-ginilo.

"Moj mož ga je pojedel," je dejala ga. Deming. "V lupini je bilo dvoje jajec."

BORBA MED COOLIDGEM IN JOHNSONOM.

Washington, D. C. — Nakana Hiramna Johnsona, zanesti svoj boj v vasko primarno državo, u-tegne prišliiti republikanske vodi-telje k temu, da se bodo izpustili v silnejšo borbo za predsednika Coolidge, kakor pa so mislili pred nekajimi tedni. Da bo predsednik nastopil skoro v va-ki primarni državi, celo v Cali-forniji, je sedaj čisto gotova stvar. Le v tistih državah, kjer so voditelji njegovi prijatelji, ne bo storil tega.

Dobrošno število držav pa je, koder se ne bo predsednik Coolidge izpustil v odprt boj. V In-dijani se ne bo na primer admini-stracija vdeležila primarnega bo-ja, ker se bo pehal senator Wat-son za delegati. Administracija smatra Watsona za svojega pri-jatelja. Tako bo tudi v newyorški državi, če se sedanjí načrti, dati delegate senatorju Wadsworthu, uresničitjo.

Nasplošno pa bodo primarne volitve odločilne bitke, zakaj, pri-jatelji predsednika Coolidge u-vedevajo, da bodo Johnson, Pin-chet in La Follette tako silni tek-meci, da bo treba republikanski stranki z vso odločnostjo nastopi-ti, če hoče dobiti sadoosti delega-tov za predsednika Coolidgea.

Senator Johnson je povabil vse kandidate, naj se udelele boja v Californiji. In administracija je sprejela to povabilo. Frakcija, so-važna Hiramu Johnsonu, je že pričela svojo kampanjo v tisti državi.

EVRENA VLADA DOLŽI SWIFTOVO KOMPANJO GOLJU-FIJE.

Washington, D. C. — Tvrdka Swift & Co. je vložila tožbo proti vladi za \$1,500,000. Tožba se tiče vojne pogodbe, ki jo je v trvdko sklenila vlada za preskrbovanje armade s slanino. Pravosodni de-partment pa je naperil proti tvr-di protitožbo, v kateri je rečeno, da je velemasarija naredila rač-un za \$2,000,000 prevelik.

V vladnem predlogu je tvrdka obtožena goljufije in mnogih drugih prestopkov.

DEBS SE NI OKREVAL.

Terre Haute, Ind. — Eugene V. Debs, socialistični voditelj, je še bolan. Njegovi sorodniki pravijo, da bolezni ni nevarna.

Einstein dobil službo v Holandiji.

Amsterdam. — Dr. Albert Ein-stein, glasoviti ekaponent znane relativitete teorije, ki je pred kratkim pobegnili iz Nemčije radi antisemitikah progono, je bil nastavljen za profesorja fizike na holandski univerzi v Leydenu.

Vrček piva v Nemčiji stane milijardo mark.

Berlin. — Nemške gostilne so danes prazne. Vrček piva stane milijardo mark, tega pa ne pre-more lep povprečnega Nemca v mestih. Nemški delavci mora gle-dati, kje dobi košček kruha in na pivo ne sme več misliti.

Conradijev sokrivac lagnan iz Švice.

Bern, 21. nov. — Švicarski zvezni svet je večerj zaključil, da se Paul Polonin, sokrivce Mauricea A. Conradija, ki je ubil sovjetskega poslanika Vorovskega v Losani in ki je bil zadnji teden oproščen pred sodiščem, izžene iz Švice.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 8. aprila 1904.

Podporna Jednota

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2857-39 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Ispravevalni odbor:
UPRAVNI ODESK:

Predsednik Vincent Calhoun, podpredsednik Andrew Vidrich R. F. D. T. Box 81, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolnišni-ge oddelka Blas Novak, gl. blagajnik John Vegrich, urednik glasila Jože Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODESK:
John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Solomnik, Box 278, Barberton, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Ely, Minn., John Torfeli, Box 92, Hendersonville, Pa., John Gerick, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODESK:
OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2857-39 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrosii, Box 286, Moon, Run, Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: John Grady, 14621 Popper Ave., Cleveland, O.
Anton Gular, Box 104, Gross, Kans., za jugozapad.
Max Marx, Box 186, Buhl, Minn., za severozapad.
Mike Zugel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:
Frank Zalta, predsednik, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill., Frank Somach, 3817 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6404 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združitelni odbor:
Predsednik: Frank Alot, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
John Oren, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Joe Shub, 6404 Orton Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI IZRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6333 St. Clair Av., Cleveland, O.
POZOR:—Korrespondenci s gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrli takole:

VSE PISMA, ki se nanašajo na poslo gl. predsednika se naslovijo: Predsedništvo S. N. P. J., 2857-39 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniški taj-ništv S. N. P. J., 2857-39 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote volje se naslovijo: Tajništvo S. N. P. J., 2857-39 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z SLAGAJNISKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Slagajništvo S. N. P. J., 2857-39 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse priitbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zalta, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prisrki na gl. porotni odesk se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, nanašajoči, oglaš, naročila in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2857-39 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Število nemških mark v obtoku dosegle kvadriljon.

Berlin. — Dne 31. oktobra je število mark v papirju dosegle strogo višino dva kvadriljona, k ar je z drugimi besedami dva miljo-na trilijonov, ali dve milijardi milijard.

(Po angleškem sistemu številje-nja, ki smatra milijardo (tisoč milijonov) za biljon, je obtok nem-ških mark dosegel stopnjo kvintil-jona.)

Dunajaka univerza zaprta valed lagradov.

Dunaj. — Dunajaka univerza je bila zaprta 19. novembra radi na-padov na židovske dijake.

Stric Sam za gospo-dinjo.

New York: (Jugoslovanski o-delek F. L. I. S.). — Ženske, ki so prišle v Ameriko iz drugih dežel, bo gotovo sanjale znati, da mo-rejo dobiti od federalnega polje-delskega departmanta vsakršne informacije glede domačega go-spodinjstva, kot n. pr. glede rabe in pripravljanja raznih živežev, pravilne prehrane otrok in vse družine in glede takih vsakdanjih vprašanj gospodinjstva, kot je pe-rilo, odstranjevanje madežev in raznih snovi itd.

V mnogih družinah so matere preobremenjene s neprestanim sit-nim in dolgočasnim delom. To je dostikrat posledica nepravilnega sistema v opravljanju gospodinj-skega dela. Dostikrat je temu vz-rok pomanjkanje primernih pri-prav; čim se družina zaveda, kako primerne so take gospodinjske priprave, stremi za tem, da si jih nabavi. Ženske, ki živijo na far-mah, oddaljene od drugih, so mno-gokrat tako zapostvene, da nimajo časa niti priložnosti, da bi primer-ljive svoj način gospodinjstva z drugimi in tako izvedele, da se gospodinjsko delo daje olajšati in zboljšati ob prihranitvi časa in truda. Prav mogoče je napraviti gospodinjsko delo tako zanimivo in dostojanstveno, da opravljanje istega prestane biti topo, dolgo-časno in sitno, pač pa postane go-spodinji v zadovoljenje in veselje.

Urad za domače gospodinjstvo verjame, da treba uma in razsod-nosti za gospodinjstvo, ki naj bo v najboljšo korist za vso družino, in da delo gospodinj in matere tre-ba vpoštevati in spoštovati. Ob-enem pa, ako gospodinja more do-znati za izkušnje drugih gospodinj in znanstvene raziskave na gos-podinjskem polju, utegnejo koristiti svoji družini še veliko boljše in prihranjati si mnogo časa in truda. Gospodinjstvo je danes praktična veda, ki stalno napre-duje.

V svrhu, da morejo gospodinj-e doznati za take informacije, in v svrhu raziskav, ki naj dovežejo do stalno boljnih metod v gospodinj-stvu, je bil ustanovljen novi urad

za domače gospodinjstvo (Bureau of Home Economics), ki spada v delokrog poljedelskega departmanta (United States Department of Agriculture). Na čelu tega ura-da se nahaja prva ženska, ki je kedaj postala načelnica kakere ura-da v poljedelskem departmentu.

Ob avojem nastopu je nova načel-nica dr. Stanley poudarila vlasti tujerodne ženske, katerim pravi: "Zagotavljam vas, da je naš urad srečen, ako vam more ustreči in pomagati prilagoditi se življen-skim navadam v Ameriki. Mi se zavedamo, kako težko je privaditi se k novim razmeram, alasti kar se tiče stanovanja in živeža, ali ako vam morem v tem pomagati, prosimo vas, da se kar svobodno obrnete na nas. Zavedamo se pa tudi, da, ker prihajate iz drugih krajev, utegnute gledati na naša vprašanja iz drugega stališča. Ako imate nekaj, kar po vašem mnenju utegne biti koristen prispevek za nas, vam bomo hvalečni, ako nam to sporočite."

Za tekoče leto bo novi gospo-dinjski urad nadaljeval zapričeto delo v vprašanjih prehrane, pri-pravljanja živežev in v drugih vprašanjih gospodinjstva. Po pri-hodnjem juliju začno znanstvene raziskave, katerih cilj je dognati, kako naj se družinski dohodek najuspešneje uporablja, koliko vredno je delo gospodinjne doma, ako bi se za isto plačevale meze, kako naj material za oblačila iz-bira v najboljšo korist, kako naj se izbirajo najbolj redilni živeži, koliko naj stane stanovanje, kake so najboljše priprave za kuhinjo, poč, gorke vodo, ledenico itd. Uspehi teh raziskav se bodo objav-ljali v časopisih in revijah in v obliki brošur. Urad razposilja tudi mnogo kratkih člankov o gos-podinjskih vprašanjih.

Priporočamo našim gosposi-dinjam, naj se v svojih gospodinjskih vprašanjih obračajo na ta fe-deralni urad. Naslov je: U. S. De-partment of Agriculture, Bureau of Home Economics, Washington, D. C.

Ako ne znajo dobro pisati an-gleški, naj pišejo v svoji materin-ščini na Foreign Language Infor-mation Service, Jugoslav Bureau, 119 West 41st St., New York City, ki bo poslal prevod pisma v Wash-ington. Razume se samo ob sebi, da vsa ta služba je brezplačna.

Povest "Jimmie Higgins" je izročilo duše ameriškega proletariata ob času velike vojne. Dobi se pri Književni matici S. N. P. J.

ZA KUHANJE PIVA DOMA

Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskušate in se prepričajte, da je doma pri nas, kuhanje vedno le najboljši in najzdravnejši. Dobiti je tudi shirko sodov, steklenice in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje.

Grečurjam, sladlčarjem in v pro-dajalne težavne doma primeren po-pust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

O koleri na Kranjskem.

Zbornik Matice Slovenske
XIII. zvezek iz leta 1911.

Sestavil Franc Kobal.

(Dalje.)

Najsi je kolera 1831. l. še tako hudo gospodarila po Galiciji, Moravski, Nižnjem Avstrijskem, Ogrskem in sosednjem Hrvaškem, na Kranjsko je tega leta ni bilo. "Illyrisches Blatt" iz l. 1832. piše (p. 175), da se je "usodi zdelo, tem krajčinam se imenovano boleznijo prizanesiti" in da "se sme upati, da jim bode prizanašala tudi znanost". Zato, to upanje se ni izpolnilo, kajti poslej se je, kakor pravi dr. Keesbacher, prav vsaka v srednji Evropi izbruhla kolerna epidemija dotaknila tudi Ljubljane, svedoča tudi večjega dela Kranjske.

Toda kdo je mogel vedeti, ali pride kolera na Kranjsko ali je ne bo! Od njenih grozodejavov prestrašena gospodarska, državna kakor deželna in občinska, se je odločila, da za vsak slučaj že vnaprej ukrene vse, da se Iliriska provinca, kar najbolje zavaruje proti preteči nevarnosti. Osrednja vlada je že mnogokrat, predno se je kolera, ki je tedaj morila in strašila po Hrvaškem, približala mejam, za provinco Ilirijo ustanovila posebno vrhovno deželno zdravstveno komisijo. Poslovati je začela ta komisija dne 12. julija 1831. l., predsedoval ji je deželni guverner Josip Kamilo baron Schmidburg, protomedicus (vrhovni zdravnik) pa je bil gubernijski svetnik Johann Schneditz.

Tej deželni in vrhovni zdravstveni komisiji (Gubernial-Sanitäts-Commission) so bile podrejene številne okrožne zdravstvene komisije (Distrikts-S. C.), ki so svojo okolico zopet delile v manjša okrožja. Tako n. pr. je e. kr. ljubljanski okrožni urad s cirkularjem z dne 23. avgusta 1831. l. ga priobčevalo, ker je zanimivo videti razmerje med številom zdravnikov in ranocelnikov, ljubljanske okrožje razdelil takole: Glavne občine okoli Ljubljane, Črnuče, Zalog, Dobrunje, Bukovec in Šent Vid, so se pridružile okrajnemu ranocelniku Ivanu

Hočevarju v Ljubljani; glavne občine Medvode, Smlednik in Vedece ranocelniku Josipu Steinmetzu v Medvodah; glavni občini Brest in Želimlje ranocelniku Karlu Pintarju na Studencu pri Igu; glavne občine Križ, Mengoš in Kapljava ranocelniku Matiji Kočiču na Klanju; glavni občini Šmartno in Motnik okrajnemu ranocelniku Ivanu Mucku v Kamniku; glavni občini Krumpperk in Dolsko ranocelniku Josipu Ahčiču v Dolskem; glavna občina Moravče ranocelniku Jakobu Zaločkarju (Salocheer) v Moravčah; glavni občini Lukovica in St. Ožbolt okrajnemu ranocelniku Mihaelu Taboretu v Prevojah; glavne občine Ponovič, Kandrše in Zagorje okrajnemu ranocelniku Urbanu Tratniku (Tratnig) na Vah; glavni občini Loka in Stara Loka ranocelniku Josipu Grbcu (Gerbetz) v Loki; glavne občine Poljane, Trata in Stara Oslica okrajnemu ranocelniku Antonu Grbcu (Gerbetz) v Poljanah; in Selee ranocelniku Luki Kadičevu (Kadij) v Železnikih; glavni občini Kranj in Naklo okrajnemu ranocelniku Luki Pirnu (Perz) v Kranju; glavne občine Cerklje, Šenčur in Dvor okrajnemu ranocelniku Francu Ahčiču (Achtichin) v Velesovem; glav. občini Trzin in Loka okrajnemu ranocelniku Ivanu Einwalterju v Trzinu; glavne občine Radovljica, Begunje in Bled ranocelniku Lovrenču Schanppu v Radovljici; glavni občini Kropa in Kamna Gorica okrajnemu ranocelniku Lovrenču Pogachniku (Pogatschnig) v Kropi; glavno občino Bistrica okrajnemu ranocelniku Ivanu Kilariju (Kueller) v Bistrici in glavni občini Jesenice in Kranjska Gora okrajnemu ranocelniku Pavlu Galoviču (Gallovitich) na Jesenicah. Teh devetnajst distriktov so spojili v štiri glavne sekcije, katerih prva, sestojala iz okolišev okoli Ljubljane, Ig in Smlednik, je bila v vrh. zdravstveno vodstvo dodeljena okrajnemu zdravniku dr. J. Robru v Ljubljani, druga (Krumpperk-Ponovič-Brdo-Mekinj) distriktnemu zdravniku dr. J. Lašanju (Lassan) v Lašnem, tretja (Loka-Velesovo) distriktnemu zdravniku dr. J. Nagryju v Kranju in četrta (Radovljica-Bled-Bela

Peč) distriktnemu zdravniku dr. J. Papežu (Papeesch) v Radovljici. Na sličan način je bila razdeljena ostala dežela. Vidi se, da je deželna gospodarska kranjska mogla v boj zoper kolero poslati le malo zdravnikov, pač pa razmnožila precejšnje, svedoča vedno še izdala ne zadostujoče število ranocelnikov.

Poleg okrajnih zdravstvenih komisij, katerih je bilo vsega skupaj 19 in katerih vsaka se je delila v štiri glavne sekcije, so po večjih krajih na deželi poslovali krajevne zdravstvene komisije. Krajevne komisije so od 17. julija nadalje poslovale v Postojni, v Idriji, v Vipavi, v Senožečah, v Planini, na Vrhniki, v mestih Kamnik, Kranj, Loka, Radovljica, v trgu Trzin, Gornji in Spodnji Železniki, v Kropi, v Kamni Gorici, v Jesenicah-Savi, v Moravčah itd., v katere je vsaka občina odposlala po dva zastopnika. Stojno mesto Ljubljana je svedoča imelo svojo posebno zdravstveno komisijo, ki je uradovala v mestni hiši v magistratni posvetovalnici in začela poslovati 20. julija.

Sestavljena je bila takole: načeloval ji je okrožni glavar, e. kr. gubernijski svetnik Josip Fluck; člani sta bila Anton pl. Frankenberg, e. kr. prvi okrožni komisar, kot načelnikov namestnik, in dr. Anton Pober kot e. kr. okrožni zdravnik. Prisledniki komisije so bili e. kr. svetnik in župan ljubljanske kr. obine Ivan Nep. Hradecky, magistratni svetnik Bernard Klobus, mestni sodnik Gašper Kanduš (Kandutsch) in občinski posvetovalci. Stalni aktuar je bil Anton Perko. Izredni člani komisije so bili e. kr. korar, tehanst in stolni župnik Andrej Albrecht, šentjakovski župnik Zlatost Pohl (Pochlin), župnik predmetne fars Marjane Ranta, župnik predmetne fars šentperske Ivan Benedičič in župnik predmetne fars trnovske Franc Barlič.

Slične komisije so poslovale drugod. Tako n. pr. je kamniški zdravstveni komisiji načeloval okrajni komisar Alojzij Erazem Murgel, njegov namestnik je bil mestni blagajničar in upravitelj bolnišnice Franc Avaring, prisledniki pa so mestni župnik in tehanst Ivan Prelesnik, distriktnega zdravnika namestnik dr. Preš

nar in mestni sodnik Urban Gerin. — V Kranju je bil načelnik zdravstvene komisije okrajni komisar Ivan Nep. Elsner, nadčimstvoval ga je graščak Mihael vitez Pagliaruzzi, prisledniki pa so bili mestni župnik, tehanst in župan korar Avguštin Slaga, distriktni zdravnik dr. Ludovik pl. Nagy in mestni sodnik Josip Škarja (Skaria). — Tržiška komisija je sestajala iz okrajnega pristava Ivana Pogačnika kot načelnika in župnika Ivana Zaločkarja (Salocheer), ranocelnika Ivana Einwalterja in višjega sodnika Josipa Peharica kot prislednikov. — V Luki je zdravstveni komisiji predsedoval okrajni komisar Matija Dekleva, nadčimstvoval ga je e. kr. komornik Franc baron Wolkenberg, prisledniki so bili mestni župnik in tehanst Leopold Janežič, ranocelnik Josip Grbec (Gerbetz) starejši in mestni sodnik Kaka Cebal (Zebal). Komisiji za Zgornje in Spodnje Železnice je predsedoval višji sodnik in rudničar Globočnik, prisledniki so bili župnik Blaž Kersnik, ranocelnik Luka Kadičev in rudničar Andrej Varl. — Radovljiske komisije načelnik je bil e. kr. komornik Vincenc grof Thurn, njegov namestnik pa okrajni komisar Mihael Rieger. Prisledniki so bili vikar Kamejtan Stibele, distriktni zdravnik dr. Franc Papež in trgovec Josip Sporn. — Komisiji za Kropo in Kamno Gorico je predsedoval rudničar in višji sodnik Franc Šolar (Schuller), prisledniki pa sta bila župnik Jernej Uršič (Uršchitz) in ranocelnik Lovrenč Pogachnik. — Komisiji za Jesenice, Savo in Plavž je vodil graščak Fran Kos, nadčimstvoval ga je okrajni komisar Luka Zupan, prisledniki so bili župnik in bivši tehanst Ignac Jugovic, ranocelnik Pavel Galovič (Gallovitich) in višji sodnik Luka Kersteln. — Moravski komisiji je načeloval graščak Josip Žurbi (Schurbi), prisledniki pa so bili župnik in tehanst Andrej Jeras, ranocelnik Jakob Zalokar in višji sodnik Andrej Brvar (Berwar). — Poleg navedenih oseb sta v vsakem kraju zdravstveni komisiji pripadala še po dva občinska odbornika. Okrajni komisiji, ki niso bili imenovani za predsednika tamšnje zdravstvene komisije, so imele nalogo, da se nemudoma poslova o vseh ukrepih komisije in da so ji v vsakem slučaju nemudoma na pomoč.

(Dalje prihodnjic.)

Starodavna pripovedka o ustvaritvi človeštva.

Obiskovalci muzeja Pennsylvanske univerze imajo priliko videti 4400 let staro tablo s črčarstvom, ki jih je profesor Stephen H. Langdom raztolmačil in razvil iz njih pripovedko rodu Sumerijancev o ustvaritvi človeštva.

Pripovedka o ustvaritvi sveta, ki se nanaša na zgodnejše čase kot pripovedke iz svetega pisma, je napisana na zdrobljeni tabli, ki pa jo je vendar bilo mogoče sestaviti in raztolmačiti. Po tej pripovedki, ki je bila spisana mnogo stoletij pred krščanstvom, je bil svet ustvarjen od črnolase boginje, kateri so bili silno zoperni vsi plavalci. Radi tega, ko se je napotila ustvarjati moža, je ustvarila črno keaturo temne polti.

Zdrobljena tabla, ki so jo napisali Sumerijci, ki so bili sosedje Babiloncev in so živeli 2500 let pr. Kristusovim rojstvom, daje podrobnosti o ustvarjenju, in pripovedovanje je čudovito podobno pravljicam o ustvarjenju iz Genesis.

Ko je svet postal strašansko puhan, ga je bilo treba uničiti. Bogovi so postali togotni in boginja se najbolj, pa je zila na svet veliko poplavo, da je vse potonilo. Samo mož in žena sta bila rešena, poleg nju pa od vsake živalske vrste en par, ki so se rešili z barko.

Naloga reševanja pisemskih znakov je bila silno težka, kajti nekateri znaki so radi razdrobljenja postali nečitljivi. Pisemske znake so tolmačili na podlagi drugih znakov na kamnitih ploščah, ki so zbrane v univerzijskem muzeju v Carigradu, kjer je shranjenih mnogo izkoplin Nipura.

Ohranjenega pa je vendar od table toliko kosov, da je mogoče raztolmačiti vso zgodbo.

Po sumerijanski pripovedki se zdi, da je bila boginja Nintu najvažnejša oseba nebeske družine in je živela s sedmimi možmi — bogovi — predno je bilo kaj drugega na svetu. Sedmi možki bogovi so ji naročili, naj ustvari ljudi. To je storila, a tako tudi vse potrebno, da je lahko varovala svoje kreature na zemlji, da jih požreli

bogovi niso požrli. Ni jim dala same teles, temveč tudi duha, da se znajo varovati in se skoro tako popolni kot sumerijanski bogovi. Dala jim je templje, da so se lahko ušli božjih zapovedi.

Toda Nintu je bila v manjšini, kolikor se je tilkalo varovanja njenih kreature. Zlasti so se drugi bogovi jezili, da je ustvarila prva dva človeka, Adama in Evo, zamorca. Same jese bi bili prve ljudi nekateri bogovi kar snedli. Hoteli so imeti belolase in belopolte ljudi. Sedmi možki bogovi so imeli konferenco in po daljši debati so zaključili, da iztrebijo zamorce.

V deželi je živel Zingida, kar pomeni po sumerjsko Noc. Nekoč se je mož sprehajal po cesti ob steni, ko je zaslišal govoriti bogove o ljudeh. Stopil je blizu in poslušal.

Pogovarjala se je Nintu z dvema drugima bogovima radi uničenja človeštva. Zingida je aliha: reči enega bogov:

"Na našo komando bodo pričeli nalivati, da uničijo človeško seme. To je naš zaključek."

Zingida je zbežal od tam. Pritekel je k svojim hčeram in sinovom in vsi skupaj so pričeli graditi veliko barko. Ko so vse dovršili so pa pričeli pripravljati vse potrebno za prehrano in spravljati v barko živino, kače, tiče, mečerade, slone, leve in krokodile.

Ko je pričelo liti, so bili že vsi pripravljeni, kakor pravi pripovedka na tabli. Strašno vreme so imeli, lilo je sedem dni in sedem noči in čudno je bilo, da se niso potopili. (Biblija pravi, da je trajala ploha štirideset dni.) Lepo je bilo videti barko, kako se je kar sama dvigala na rastoči vodi. Povodenj je trajala tako dolgo, da so se skrili pod njo zadnji vrhovi gora.

Dolgo časa so žalostno pogledovali sinovi in hčere Zingide skozi okna, pa je bilo še vse oblačno. Čer daj časa je šele pristajalo božje solnce, posvetilo po širokem morju, osvetlilo barko Zingide in se nasmejalo. Zingida je ravno ravno med tem pogledal skozi okno in obljubil solnce, da bo pristal na prvem suhem obrežju ter mu daroval. In tako je barka pristala na gori, rešenci so stopili ven in darovali bogu solnen vola in oveo ter še nekaj drugih živali, česar pa ni mogoče dobro razbrati s kamnitih tabel.

Med strašno katastrofo, ki je zadela človeštvo, je pa boginja Nintu agitirala med sedmimi možki-bogovi in pridobila na svojo stran boga Enki. Skupno s njim je nato pregovorila še druge, da ne bodo več zasledovali njenih kreature na zemlji.

Bogovi so bili veliki ekstremisti. Prejnjše silno sovražstvo se je spremenilo v največje prijateljstvo. Naravnost obojevali so zdaj Zingida in ga odvedli na nek perzijski otok ob zalivu. Na tem otoku je bilo vsega, kar si je človek požel, torej pravi raj. In poleg tega so bogovi dali Zingidi in vsi njegovi sluhiti še nekaj več — nesmrtnost.

Sumerijanska pripovedka o začetku sveta potem ne pove, koliko časa je Zingida živel na otoku. Sklepamo pa lahko po drugih tablah, ki se tudi bavijo s tem, da je živel silno dolgo. Po pripovedkah je eden izmed teh predzgodovinskih kraljev živel 64.000 let, torej je svetopisemski Matuzala proti njemu s svojimi devetdesetimi križi pravo dete.

Po tistih tablah tudi sklepajo iz pisave, da je vzel od ustvarjenja sveta do vesoljnega potopa 460.000 let.

Neka druga kronika iz tabel onega muzeja pove, da je bilo od potopa do 230. leta pred Hamurabijem 32.223 let in nekaj mesecev, katero natančno število po se zopet ne da razbrati. Hamurabi je vladal približno 2100 let pred Kristusom. Če seštejemo vse te številke je torej po sumerijanski pripovedkah ustvarjenje sveta bilo 494.553 let pred Kristusom, ali 496.476 pred letom 1923.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Nov. 30-23)

pomeni, da vam naročnina poteče na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljena, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljena, valed napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago je za leto \$6.50, pol leta \$3.25.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2657 So. Lawndale Ave.,
CHICAGO, ILL.

POSESTVO NA PRODAJ!

Rada bi prodala posestvo na Gradišču pri Želimljah. Posestvo obstoji iz šest jehov zemlje v vsem gospodarskim poslopljem in lepim sadnim vrtnom. Proda se po zelo nizki ceni, ker se ne mislim več vrniti v domovino. Za vsa stančena pojasnila obrnite se na naslov: Franciška Jurčič, 500 W. 3rd St., Leadville, Colo. (Adv.)

NAZNANILO.

Rojakom v Duluth-u in Zele nem okraju Minnesota naznanjam, da sem odprl moj urad na 215 Torrey Building Duluth, Minn. kjer sem na razpolago rojakom v vseh zadevah.

GEO L. BROZICH.

ITALJANSKE HARMONIKE

Mi izdelujemo in importiramo vseh vrst ročno delane ITALJANSKE HARMONIKE

NAJBOLEJŠA IZDELKA SVETA. Desetletno izkušstvo. Najla cena je nižja od drug. Izdelovalci. Zastojni navodila kako se igra našim kupcem. Pišite po BREZPLAČNI cenik.

RUATTA SERENELLI & CO.

817 Blue Island Ave., Dept. 74, Chicago, Ill.

Domače prekajene KLOBASE

Izdelujem in razpošiljam fine prekajene klobase z česnovim okusom in prekajene meso. Jamčim, da je moja roba prava delikatesa, ravnotak kot sta jih včasih oče in mati naredila. Pošiljam od 5 funtov naprej. Cena 35c funt, poštnina posebej. Denar se lahko pošlje z naročilom ali pa pošljem po poštne povzetju (C. O. D.). Sem član društva št. 68, S.N.M.J. kamor se lahko obrnete radi moje zanesljivosti.

JOSEPH LESKOVAR

D. I.

610-14th Street,

Racine, Wis.

Visoška kronika.

DR. IVAN TAVČAR.

(Dalje.)

Ciganka jo je radovedno vprašala:

"Kaj je bilo?"

Slabe volje je odgovorila Špela:

"Kaj naj bi bilo? Nič ni bilo! Noge me bole in hudo žejo imam, — to je vse."

Nato je govorila sama sebi:

"Bog ni več z nami, Bog nas je zapustil in obljubljena dežela je ostala za nami! Iskati mi bo zemlje, v katero naj bi se pogreznila. — Nekdaj, ko si skakala, ko si plesala, da so ti kosti pokale, in ko nisi na drugega mislila kot na ljubega Jezusa, se ti je, če si od plesa omedlela in ležala na zemlji, ljubi ta Jezus vselej prikazal. Sedel je na zlatih oblakih in okrog njega so sedeli srebrni angele. Gospod pa nam je govoril: Tukaj mora stati moj tempelj! In kako smo jih postavljali tempelje! Sto in več smo jih postavili, dokler ni so prišli ti peklenški služabniki, ti hudobni škofje, ter nam upepelili streho za streho. Da bi jih dal ljubi Jezus na sodni dan do krvi bičati! Ko so bili požgani tempeljni, izostal je ljubi naš Jezus in nikdar več se nam ne prikaže. Hov! Hov!"

Žalostna je bila in zajokala je:

"Kako naj potemtakem uboga ženaka živi? Pobiram sleer za Mekinje in gospa mati mi je dala pismo z velikim pečatom. Ali nikdo nič ne da. Ti kraji so trdi in usmiljenja ne poznajo. Na Kras bom šla, — tam žive še dobri ljudje."

Tu jo je hlapec Lukež nekoliko podražil:

"Ko so ti prodali moža benečanski Rebeke, ti je vendar še nekaj ostalo? Nikar se ne delaj, gotovo imaš vtihi še nekaj cekinov!"

Pozneje mi je bil Lukež razločil, da je bil Špela Ocepkevo moč obsojen v dolgoletne zapore in da so ga visoki stanovi, ki vse modro premislijo, prodali za trideset dukatov benečanski republik. Ta ga je z verigami prikovala na galero, da je moral goniti težka vesla. Tako je nastal dvojen blagoslov: hudočede je moral delati, nedolžni rodbini pa se je izplačalo, kolikor niso zveli visoki stanovi od tistih dukatov. Res malo je dežel, kjer bi tako skrbeli za prebivalce, kakor skrbje za nas kranjski deželni stanovi, katerim ne odide nebesko plačilo!

Ali beneški dukati so Ocepkevo grdo razkakali.

"Ti pes ti!" je vpila. "Ti lajaš name, ko ti vendar nisem nič naredila! Ti garjavi pes ti! Stara sem, pa upam, da vendar še doživim, ko te povlečejo na glavnik, da te obesijo! Če Bog da, ti prej še odsekajo roko in odrežejo tvoj hudičevi jezik!"

Lukež je postal blede pri vpitju stare čarovnice. Nekako zamolklo je odgovoril:

"Le kriči, nič se te ne bojim, hudičeva mati! Kadar pogineš, bomo že skrbeli, da te s kolom prebodemo prej, kot te zakopljemo za plot! Potem

pa glej, kako boš uhajala z groba, ti ostudna coprnica!"

"Prej kot misliš," se je togotila Špela, "te bodo žrli črvi, veliki, beli črvi, ker si se lotil dekle pravega Boga!"

Nato se je s prijazno besedo obrnila k meni:

"Ti si pameten! Ti boš dober gospodar na Visokem in veliko boš pridelaval. — Tvoja bisaga je široka in nabasana. Morda imaš kaj žganja v njej? Privošči mi ga par požirkov!"

Res sva imela žganje pri sebi, in da si ne nakopljem njene jeze, sem ga ji natočil v leseno skledico, iz katere je prej pila vodo. To skledico sem napolnil skoro do polovice s pekočo pijačo. In sedaj sem se čudil, kako urno in kar v eni sapi je izpila natočeno žganje. Takoj sem vedel, da ga je v življenju že obilo popila.

Hvalila me je in klicala name vse milosti svečanih skakavcev, ki so nekdanj na svetu postavljali tempelje in plesali v čast ljubemu Jezusu.

Kaj sem tudi hotel storiti? Lukež je sicer grdo gledal, ker se tudi sam ni ogibal žganja. Ali taka ženska, ki ima gotovo zvezo s hudičem, nam lahko veliko škoduje, bodisi da nam zagovori brejo kravo, bodisi da nam napravi črne oblake in točo, katere potem vse razbije, kar je bilo posejanega.

Bog ne daj, da bi gosposki, katere nam je od Boga postavljena, kaj očitaj! Dobro skrbti za nas; ali vendar ne morem molčati in izreči moram, da se premalo meni za take hudobne stare ženske, ki so s hudičem v zvezi in katerih je več na svetu, kot mislimo. Če bi se nam kako noč odprle oči, videli bi med njimi dosti znan, ko jahajo pod nebom okrog. Vi pravite: utrnula se je zvezda. Pa ni res. Takrat pade taka ženska, ki se je svoje službe še ni privadila, z metle, prej pa kot buti na zemljo, jo vjame satan, da si ne polomi kosti.

To je bilo moje prepričanje tisti dan, ko sem skakavki Špeli Ocepkevi, natočil svojega žganja. Gospod Jezus ni bil zadovoljen s tem prepričanjem in v svoji pripravičnosti je poslal name bridko in trnjevo pokoro.

Kakor je bila prej skakavka omagala valed plesa, tako je omagala sedaj valed pijače. Zapala je.

Takoj sta bili pri njej mlajši tovarišici in z veliko spretnostjo sta pretipali krilo in vse dele njene revne obleke, kjer bi bil lahko vtihi kak denar. Pritipali pa nista ničesar, ker je bila Lukeževa beseda prazna beseda in tja v en dan izrečena.

Ciganka je očitala Lukežu, da je lagal, ko je čenčal o cekinih, ki naj bi bili vtihi v skakavkino obleko. Hotela je, ker v obleki ni ničesar iztaknila, na drug način zaslužiti. Obrnila se je k hlapcu z besedami: "Plačaj sold, pa ti pogledam roko."

Sold je bil za Lukeža še velik denar in še pri plesih ni nikdar rad plačal. Zatorej je zaprosil:

"Izdor, plačaj! Taki vražji babineci ni varno kaj odreči."

Ker me je pregrešna radovednost premočila, plačal sem ženski dva solda, da bi tudi meni vedževala.

(Dalje prihodnjic.)